

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๑

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้วินิจฉัยเรื่องเกี่ยวกับการเสียสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำร้องลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ บัญญัติให้บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรต้องเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ และจะขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง หรือไม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง นำเรื่องนี้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

มาตรา ๖๘ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้นั้นเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งเรื่องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเรื่องปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงเห็นว่ากรณีเข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แล้วสมควรรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ส่วนปัญหาวินิจฉัยต่อไปว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐสำหรับใช้บังคับแก่บุคคลผู้ไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรตามนัยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ วรรคสอง ได้มีบทบัญญัติกำหนดถึงการเสียสิทธิของบุคคลที่ไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายถึงกฎหมายที่ได้ตราขึ้นโดยรัฐสภาอันได้แก่พระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเท่านั้น เมื่อพิเคราะห์ประกอบมาตรา ๓๓๔ (๑) ซึ่งบัญญัติให้ตรากฎหมายตามมาตรา ๖๘ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแตกต่างจากมาตรา ๖๘ วรรคสาม เรื่องการแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง มาตรา ๓๒๖ (๑) บัญญัติให้ตราไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งให้รัฐสภาดำเนินการพิจารณาความเห็นชอบภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องต่างๆ ไว้ เช่น สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๔๓ สิทธิของผู้ยากไร้ที่จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕๒ สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐสำหรับบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพตามมาตรา ๕๔ สิทธิที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐสำหรับบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพตามมาตรา ๕๕ และสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ตามมาตรา ๒๔๒ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ บัญญัติการเสียสิทธิไว้ไม่ชัดเจนและไม่สมบูรณ์ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งไม่ใช่องค์กรทางนิติบัญญัติมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภา ซึ่งรัฐสภาต้องใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบในการพิจารณากฎหมายดังกล่าวเป็นพิเศษ

เนื่องจากอาจกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ จึงไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๑) จึงถือว่ามาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมิใช่เหตุอันสมควรตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ